

باسمه تعالی

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه علم و فرهنگ
غیردولتی غیرانتفاعی

آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D)

مصوب جلسه ۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴

به همراه:

شیوه نامه اجرایی دانشگاه علم و فرهنگ

مقدمه

به استناد بند ۱۲ ماده ۳ آیین‌نامه شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۱۳۹۳/۷/۲۸)، این آیین‌نامه تدوین و به اجرا گذاشته می‌شود.

بخش اول: اهداف و تعاریف

ماده ۱. هدف از تدوین این آیین‌نامه تعیین چارچوبی برای اجرای صحیح دوره دکتری تخصصی در تمامی زیر نظام های آموزش عالی است.

ماده ۲. در این آیین‌نامه و برای رعایت اختصار تعاریف زیر استفاده شده است.

۱. وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

۲. مؤسسه: دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی و غیردولتی است که دارای مجوز پذیرش دانشجوی دوره دکتری از وزارت هستند.

۳. آموزش رایگان: نظام آموزش عالی که دانشجویان بدون پرداخت شهریه و صرفاً با سپردن تعهد خدمت، تحصیل می‌کنند.

۴. شورا: شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت است.

۵. دانشجو: فردی است که در یکی از رشته‌های دوره تحصیلی دکتری تخصصی، برابر ضوابط معین پذیرفته شود و در آن دوره ثبت‌نام کند و به تحصیل اشتغال ورزد.

۶. دانش آموخته: فردی است که یکی از دوره‌های تحصیلی آموزش عالی را با موفقیت به پایان رساند و برابر ضوابط معین، مدرک تحصیلی آن دوره را دریافت کند.

۷. مرخصی تحصیلی: مدت زمان مشخصی است که دانشجو برابر ضوابط معین و به طور موقت به تحصیل اشتغال ندارد.

۸. انصراف تحصیلی: فرایندی است که در آن دانشجو به طور خودخواسته از ادامه تحصیل خودداری کند.

۹. آموزش حضوری: شیوه‌ای از آموزش است که دانشجو در آن، تمام تحصیل خود را به صورت تمام وقت انجام می‌دهد.

۱۰. ارزیابی جامع: آزمونی تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره آموزشی، با هدف ارزشیابی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برگزار می‌شود.

۱۱. مدرس: عضو هیأت علمی و یا کسانی که صلاحیت تدریس آنها به تأیید مؤسسه رسیده باشد.

۱۲. رشته تحصیلی: یکی از حوزه‌های تخصصی علوم بر اساس تقسیم‌بندی وزارت است.

۱۳. برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس و فعالیت‌های هر رشته تحصیلی است که اهداف مشخصی را دنبال می‌کند.

۱۴. واحد درسی: دانش یا مهارت‌هایی است که برای یادگیری دانشجو در طول یک نیمسال تحصیلی یا زمان معادل آن در نظر گرفته می‌شود.

۱۵. گروه آموزشی: مجموعه‌ای متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی که دارای تخصص مشابه در یک رشته علمی هستند.

۱۶. دوره دکتری تخصصی: دوره تحصیلی که پس از دوره کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای آغاز می‌شود و دانشجو طبق برنامه درسی مصوب، مدرک دکتری دریافت می‌کند.

۱۷. رساله: گزارش مکتوب حاصل از یک فعالیت پژوهشی دانشجوی دوره دکتری تخصصی است که در یک زمینه مشخص از یک رشته تحصیلی و با راهنمایی استاد/ استادان راهنما و استاد/ استادان مشاور تدوین می‌شود.

۱۸. هیأت داوران: مجموعه‌ای متشکل از اعضای هیأت علمی و یا متخصصان حرفه‌ای است که مسئولیت ارزیابی رساله دانشجو را بر عهده دارند.

۱۹. **متخصصان حرفه‌ای:** صاحب‌نظران یا کارشناسان با تجربه غیر هیأت علمی در سایر بخش‌های جامعه هستند که دارای مهارت و صلاحیت حرفه‌ای به تأیید مؤسسه هستند.

۲۰. **استاد راهنما:** یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجویان را در طول دوره دکتری به عهده دارد.

۲۱. **استاد مشاور:** یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی یا متخصصان حرفه‌ای است که مسئولیت مشاوره دانشجویان را در انجام رساله به عهده دارد.

۲۲. **دوره بین‌المللی:** هریک از دوره‌های تخصصی دکتری است که بر اساس ضوابط مصوب وزارت و با مشارکت مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی غیر ایرانی برگزار می‌شود.

بخش دوم: شرایط و ضوابط پذیرش

ماده ۳. شرایط عمومی و اختصاصی ورود به دوره دکتری تخصصی عبارتند از:

۱. دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی ارشد اعم از پیوسته، ناپیوسته یا دکتری حرفه‌ای مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،
۲. داشتن صلاحیت‌های علمی ورود به مؤسسه برابر ضوابط معین،
۳. داشتن صلاحیت‌های عمومی ورود به مؤسسه برابر ضوابط معین.

از پذیرفته‌شدگان همزمان با ثبت‌نام، تعهد لازم برای تحصیل در طول مدت دوره آموزشی اخذ خواهد شد.

۴. احراز توانایی در زبان خارجی طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه،

۱- صلاحیت علمی و توانایی زبان خارجی پذیرفته‌شدگان آزمون نیمه متمرکز دوره‌های دکتری تخصصی بر اساس کسب حداقل نمره قابل قبول مطابق جدول ذیل، احراز می‌شود:

مدرک زبان معتبر	آزمون زبان دانشگاه‌های سطح یک *	MSRT (MCHE)	MHLE	IELTS	TOLIMO	TOEFL (ITP)	TOEFL (IBT)
حداقل نمره قابل قبول	۵۰	۵۰	۵۰	۵/۵	۵۰۰	۵۰۰	۶۰

۲- آزمون‌های TOEFL و IELTS حداکثر ۴ سال پس از تاریخ برگزاری آزمون زبان و سایر آزمون‌ها حداکثر ۲ سال پس از تاریخ برگزاری آزمون زبان اعتبار دارد. تاریخ مبنای بررسی اعتبار، زمان پذیرش و ثبت‌نام دانشجویان است.

۳- مهلت ارائه مدرک زبان انگلیسی معتبر، حداکثر تا قبل از برگزاری ارزیابی جامع خواهد بود. تأیید مدرک و نمره زبان توسط معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، شرط صدور مجوز برای شرکت در ارزیابی جامع است.

تبصره: در صورتی که دانشجوی موفق به کسب نمره قبولی در آزمون زبان براساس جدول بالا نشود، با کسب حداقل ۸۰٪ حدنصاب نمره قابل قبول هر آزمون، مجاز به شرکت در ارزیابی جامع بوده و تا قبل از برگزاری جلسه پیش‌دفاع از رساله فرصت خواهد داشت گواهی قبولی در آزمون زبان را ارائه نماید. ضمناً کاهش حداقل نمره قابل قبول (حداکثر تا ۵٪) براساس تعداد دفعاتی که دانشجویان ذی‌ربط در آزمون‌های زبان انگلیسی معتبر شرکت کرده‌اند و همچنین شاخص‌های علمی ایشان، با تصویب شورای تخصصی گروه آموزشی و تأیید شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

* آزمون زبان دانشگاه‌های: تهران، شهیدبهشتی، تربیت مدرس، فردوسی مشهد، علامه طباطبایی، خوارزمی، تبریز، اصفهان، شیراز، صنعتی اصفهان، صنعتی امیرکبیر، صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، صنعتی شریف، علم و صنعت، هنر اسلامی تبریز، هنر اصفهان، هنر تهران پذیرفته است.

تبصره ۱: پذیرش دانشجوی مشمول مقررات استعدادهای درخشان طبق مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت و پذیرش داوطلبان خارجی طبق مصوبات مراجع ذی‌ربط انجام می‌شود.

تبصره ۲: دانشجوی دوره دکتری تخصصی مؤسسه خارج می‌تواند طبق آیین‌نامه انتقال دانشجویان خارج به داخل مصوب وزارت، به یکی از مؤسسه‌های داخل منتقل شود.

ماده ۴: آموزش رایگان برای هر دانشجو در دوره تحصیلی دکتری تخصصی صرفاً یک بار امکان‌پذیر است.

ماده ۵: تحصیل در دوره دکتری تخصصی به صورت تمام وقت است. همچنین تحصیل همزمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره‌های تحصیلی ممنوع است.

ماده ۶: تغییر رشته و انتقال دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان مؤسسه یا سایر مؤسسه‌ها اعم از دولتی و غیر دولتی، ممنوع است.

بخش سوم: ضوابط و مقررات آموزشی

ماده ۷: مؤسسه موظف است، برنامه درسی مصوب را برای دوره‌ای که در آن با مجوز وزارت دانشجو پذیرفته است، اجرا کند.

ماده ۸: آموزش در دوره دکتری تخصصی در مؤسسه مبتنی بر نظام واحدی انجام می‌شود.

تبصره: هر نیمسال تحصیلی هجده هفته، شامل شانزده هفته آموزش و دو هفته ارزشیابی پایان نیمسال است.

ماده ۹: مدت تحصیل در دوره دکتری تخصصی، حداقل شش نیمسال تحصیلی و حداکثر هشت نیمسال تحصیلی است.

تبصره: در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش‌آموخته نشود، مؤسسه اختیار دارد به پیشنهاد استاد راهنما، مدت تحصیل را حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی افزایش دهد. برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان، تحصیل در نیمسال اول کماکان به صورت رایگان اما در نیمسال دوم منوط به پرداخت هزینه ثابت است که طبق تعرفه هیأت امنای تعیین و طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه دریافت می‌شود. چنانچه دانشجو در این مدت دانش‌آموخته نشود، پرونده وی برای تصمیم‌گیری در خصوص ادامه تحصیل به کمیسیون موارد خاص مؤسسه ارجاع می‌شود.

۱- در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش‌آموخته نشود، وی می‌تواند تقاضای کتبی خود را حداقل ۴ هفته قبل از اتمام سنوات تحصیلی، به استاد راهنما تسلیم نماید تا برای اخذ تصمیم در شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، مطرح شود. این شورا اختیار دارد به پیشنهاد استاد راهنما، مدت تحصیل را حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی افزایش دهد.

۲- سنوات تحصیلی دانشجو پس از تمدید مدت مقرر، قابل افزایش نیست. در موارد خاص، با درخواست کتبی دانشجو و تأیید استاد راهنما، حداقل ۳ ماه قبل از اتمام سنوات تحصیلی، پرونده وی برای تصمیم‌گیری در خصوص نحوه و مدت ادامه تحصیل یا اخراج او، به شورای بررسی موارد خاص دانشگاه ارجاع می‌شود. ضمناً دانشجو تا روشن شدن وضعیت تحصیلی، حق قطع ارتباط با دانشگاه را ندارد و در غیر اینصورت با وی مطابق مقررات رفتار خواهد شد.

۳- شهریه سنوات مازاد بر نیمسال نهم، بر اساس شهریه ورودی‌های سال تمدید سنوات اخذ می‌شود.

ماده ۱۰: تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

تبصره: دانشجو در هر نیمسال تحصیلی لازم است، حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد درسی را انتخاب کند.

۱- ثبت نام نکردن دانشجو در هر نیمسال تحصیلی و ترک تحصیل بدون کسب اجازه از دانشگاه، منجر به ثبت وضعیت عدم مراجعه - ۶ ماه بعد از حداکثر مهلت اعلام نمرات آخرین نیمسال تحصیلی - در سامانه جامع آموزشی دانشگاه و لغو معافیت تحصیلی دانشجویان ذکور مشمول خواهد شد. امکان ادامه تحصیل دانشجو، منوط به موافقت شورای بررسی موارد خاص و نیز اخذ مجوز از سازمان نظام وظیفه برای دانشجویان ذکور مشمول خواهد بود.

۲- شورای تخصصی گروه آموزشی دوره دکتری می‌تواند برای دانشجویانی که مقاطع تحصیلی کارشناسی یا کارشناسی ارشد آنها متجانس و مرتبط با رشته تحصیلی دوره دکتری تخصصی نباشد، دروس جبرانی متناسب با رشته تحصیلی دانشجو تعیین و ارائه نماید.

۳- برگزاری دروس دکتری به صورت معرفی به استاد مجاز نیست.

ماده ۱۱. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ از ۲۰ است.

تبصره ۱: چنانچه میانگین کل نمرات دانشجو پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی کمتر از ۱۶ باشد دانشجو موظف است با نظر استاد راهنما و تأیید گروه، فقط در یک نیمسال تحصیلی دروسی را برای ترمیم میانگین کل اخذ کند و با موفقیت بگذراند و در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۲: محاسبه میانگین کل نمرات دانشجو صرفاً براساس آخرین نمره قبولی وی انجام می‌شود.

تبصره ۳: دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر درس یا حذف غیر موجه آن، موظف است برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین، هزینه مربوط به آن را بر اساس تعرفه مصوب هیأت امناء مؤسسه پرداخت کند.

ماده ۱۲. ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، از سوی مدرس (یا مدرسان) آن درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف و نتایج آزمون کتبی مرحله‌ای و پایانی برای دروس نظری و نظری - عملی در هر نیمسال تحصیلی صورت می‌پذیرد و بر مبنای عددی از صفر تا بیست تعیین می‌شود.

ماده ۱۳. چنانچه دانشجو در طول نیمسال تحصیلی، در یک درس بیش از سه شانزدهم از کلاس‌های یک درس یا در جلسه امتحان پایان نیمسال آن درس غیبت کند، این غیبت غیر موجه تلقی شده و آن درس حذف می‌شود. در این صورت، رعایت حداقل شش واحد در طول نیمسال برای دانشجو الزامی نیست، ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو مدت مجاز دوره تحصیلی وی محسوب می‌شود.

ماده ۱۴. برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام واحدهای آموزشی دوره الزامی است.

ماده ۱۵. حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع ۱۶ است؛ در غیر این صورت، دانشجو مجاز است صرفاً یکبار دیگر، در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند، والا پرونده دانشجو برای تصمیم‌گیری درخصوص امکان شرکت مجدد در ارزیابی جامع به کمیسیون موارد خاص مؤسسه ارجاع می‌شود.

تبصره: نحوه اجرای ارزیابی جامع که به منظور ارزشیابی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو انجام می‌شود، طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه خواهد بود.

شیوه‌نامه اجرایی ارزیابی جامع دوره دکتری دانشگاه علم و فرهنگ

مقدمه:

به استناد تبصره ماده ۱۵ و ماده ۲۳ آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) مصوب جلسه ۸۷۱ مورخ ۹۴/۱۱/۲۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به منظور ایجاد هماهنگی در اجرای ارزیابی جامع دوره دکتری در سطح گروه‌های آموزشی و دانشکده‌ها، "شیوه‌نامه اجرایی ارزیابی جامع دوره دکتری دانشگاه علم و فرهنگ" تدوین گردیده است.

ماده ۱: اهداف

۱-۱) کسب اطمینان از توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان دوره دکتری

۱-۲) سنجش توانایی تجزیه و تحلیل مسائل تخصصی با رویکرد علمی

۱-۳) احراز برخورداری از قوه خلاقیت و نوآوری

ماده ۲: شرایط و زمان ارزیابی جامع

۲-۱) دانشجویی که تمامی واحدهای درسی دوره را طبق مواد ۱۰ و ۱۱ آیین‌نامه فوق‌الذکر، با میانگین حداقل ۱۶ گذرانده باشد، در صورت احراز شرایط زیر، لازم است در ارزیابی جامع شرکت کند.

شرایط شرکت در ارزیابی جامع دوره دکتری:

الف) اتمام مرحله آموزشی و ثبت تمامی نمرات دروس طبق سرفصل آموزشی مصوب دوره، در سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان)

ب) احراز شرایط مربوط به زبان خارجی بر اساس مصوبه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه

ج) تعیین استاد/استادان راهنما و موضوع رساله (با هماهنگی گروه آموزشی)

د) داشتن حداقل سنوات مجاز برای ادامه تحصیل یا اخذ سنوات از شورای بررسی موارد خاص دانشگاه

ه) ثبت‌نام ارزیابی جامع در سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان)، در موعد مقرر

۲-۲) اگر دانشجو در ارزیابی جامع ثبت نام کند، ولی آمادگی شرکت در آن را نداشته باشد، می تواند ضمن قبول مسئولیت کلیه تبعات احتمالی، درخواست تمدید مهلت شرکت در ارزیابی جامع را با ذکر دلایل موجه با تأیید استاد/ استادان راهنما، حداقل دو هفته قبل از برگزاری آزمون، به مدیر گروه آموزشی مربوط ارائه کند. در صورت پذیرش مراتب توسط شورای تخصصی گروه آموزشی و تأیید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، ارزیابی جامع دانشجو حداکثر یک نوبت به تعویق خواهد افتاد.

تبصره ۱: نیمسال ثبت نام ارزیابی جامع، علیرغم موافقت با تمدید مهلت برای تعویق ارزیابی جامع، جزو سنوات مجاز تحصیل دانشجو محسوب می شود. در این صورت ارزیابی جامع در کارنامه دانشجو ثبت شده و در وضعیت نمره آن، عبارت حذف آموزشی درج می گردد.

تبصره ۲: در صورت عدم ثبت نام دانشجو در نیمسالی که باید در ارزیابی جامع شرکت کند، لازم است دانشجو برای آن نیمسال درخواست مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات تحصیلی نماید. در غیر این صورت دانشجو منصرف از تحصیل شناخته می شود.

۲-۳) بنابه پیشنهاد شورای تخصصی گروه آموزشی، تأیید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و تصویب اداره کل آموزش و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، ارزیابی جامع برای دانشجویان یک رشته/گرایش، حداکثر دو نوبت در سال (نوبت اول: حداکثر تا پایان خردادماه و نوبت دوم: حداکثر تا پایان آذرماه) برگزار می شود.

ماده ۳: چگونگی برگزاری و محتوای ارزیابی جامع

۳-۱) با عنایت به ماده ۱۶ آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی، برگزاری ارزیابی جامع برای تمام گروه های آموزشی الزامی است.

۳-۲) در هر یک از گروه های آموزشی دانشگاه، ارزیابی جامع با تشخیص و تصویب شورای تخصصی گروه آموزشی مربوط، به یکی از ۳ شیوه کتبی، کتبی- شفاهی و یا ارائه مقاله- آزمون شفاهی برگزار می شود.

الف) شیوه کتبی:

۳-۳) آزمون کتبی، شامل سؤالات مرتبط با حداقل ۳ و حداکثر ۵ درس اصلی مصوب شورای تخصصی گروه آموزشی است که توسط استادان همان دروس طرح و تصحیح می گردد. ضمناً استادان درس موظفند حداقل یک هفته قبل از برگزاری آزمون کتبی، سؤالات خود را به طور محرمانه به اداره خدمات آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تحویل دهند.

۳-۴) مواد درسی آزمون کتبی باید یک نیمسال قبل از برگزاری ارزیابی، توسط مدیر گروه آموزشی مربوط به صورت مکتوب و به نحو مقتضی به اطلاع دانشجو رسانده شود. دانشجو نیز موظف است در خصوص مواد آزمون و تاریخ دقیق ارزیابی جامع از گروه آموزشی اطلاعات لازم را کسب کند.

۳-۵) آزمون کتبی به صورت متمرکز و حداکثر در دو روز کاری متوالی برگزار می شود.

ب) شیوه کتبی- شفاهی:

۳-۶) در این شیوه، آزمون های کتبی و شفاهی به نسبت ۷۰ درصد کتبی و ۳۰ درصد شفاهی برگزار می شود. بر این اساس لازم است ابتدا آزمون کتبی طبق شیوه کتبی (بند الف ماده ۳) و سپس آزمون شفاهی برگزار گردد.

۳-۷) با توجه به موضوع محور بودن دوره دکتری، در آزمون شفاهی مجموع اطلاعات دانشجو در مباحث مرتبط با زمینه کلی رساله دانشجو، به تصویب شورای تخصصی گروه آموزشی مربوطه، مورد ارزیابی قرار می گیرد. بنابراین، موضوعات حداقل ۳ محث تصویب شده، توسط مدیر گروه مربوط به دانشجو اعلام می شود و سؤالات آزمون شفاهی آن مباحث، توسط استاد/استادان راهنما طرح می گردد.

۳-۸) کارگروه برگزاری آزمون شفاهی ارزیابی جامع با ترکیب و شرایط زیر تشکیل می شود:

۱- مدیر گروه آموزشی دوره دکتری (به عنوان رئیس کارگروه)

۲- استاد/استادان راهنمای رساله دانشجو

۳- حداقل یک نفر از اعضای هیأت علمی گروه آموزشی یا گروه های آموزشی مرتبط - علاوه بر استاد/استادان راهنما - به پیشنهاد شورای تخصصی گروه و تأیید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده

۴- یک عضو هیأت علمی با حداقل مرتبه دانشیاری از خارج دانشگاه با انتخاب شورای تخصصی گروه و تأیید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده

۵- یک عضو هیأت علمی دانشگاه، ترجیحاً از رشته های مرتبط، به عنوان نماینده اداره کل آموزش و تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان ناظر بر اجرای صحیح و رعایت ضوابط ارزیابی جامع

تبصره ۱: حضور رئیس کارگروه برگزاری آزمون شفاهی، استاد/استادان راهنما و نماینده اداره کل آموزش و تحصیلات تکمیلی دانشگاه در جلسه آزمون الزامی است.

تبصره ۲: در صورتی که استاد راهنمای اصلی، همزمان مدیر گروه باشد، در جلسه آزمون شفاهی دانشجوی خود نمی تواند مسئول کمیته باشد. در این گونه موارد، یکی دیگر از اعضای هیأت علمی تمام وقت گروه به انتخاب معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، مسئول کمیته خواهد بود.

تبصره ۳: اعضای کارگروه برگزاری آزمون شفاهی باید حداقل مرتبه استادیاری داشته باشند.

۳-۹) زمان برگزاری آزمون شفاهی، حداکثر یک ماه پس از آزمون کتبی همان نوبت خواهد بود.

ج) شیوه ارائه مقاله - آزمون شفاهی:

۱-۳) در این شیوه با شرایط زیر، ارائه مقاله جایگزین آزمون کتبی در شیوه کتبی - شفاهی می‌شود:

ارائه مستندات مربوط به پذیرش قطعی و چاپ یک مقاله ISI و یا پذیرش قطعی و چاپ حداقل دو مقاله علمی - پژوهشی معتبر (با رعایت تبصره یک این بند) به همراه درخواست معافیت از آزمون کتبی ارزیابی جامع تبصره ۱: مقالات باید مطابق با الزامات آخرین ویرایش "آیین‌نامه تشویق فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه" باشد. وابستگی (Affiliation) به دانشگاه علم و فرهنگ، باید تنها وابستگی نفر اول باشد. همچنین موضوع مقالات مرتبط با رشته تحصیلی یا موضوع رساله و زمان ارسال آن مربوط به دوران تحصیل دانشجو در مقطع دکتری باشد.

تبصره ۲: در صورت پذیرش مقالات و معافیت دانشجو از آزمون کتبی؛ آزمون شفاهی برگزار می‌شود و در این آزمون، مجموع اطلاعات دانشجو در زمینه مقاله یا مقالات پذیرفته شده، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

تبصره ۳: کارگروه برگزاری آزمون شفاهی ارزیابی جامع، با ترکیب و شرایط مندرج در بند ۳-۸ قسمت ب ماده ۳، مسئولیت برگزاری آزمون شفاهی را بر عهده دارد و سؤالات آزمون شفاهی، از محتوای مقالات توسط استاد/استادان راهنما طرح می‌گردد.

ماده ۴: اعلام نتایج ارزیابی جامع

الف) اعلام نتایج آزمون کتبی:

۱-۴) نتایج آزمون کتبی باید پس از اعلام استادان مربوط، همراه اوراق امتحانی، به طور محرمانه و حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز بعد از برگزاری آن، توسط مدیر گروه آموزشی و از طریق معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده به معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام گردد.

ب) اعلام نتایج آزمون کتبی - شفاهی:

۲-۴) در آزمون کتبی - شفاهی، میانگین موزون هر دو آزمون (به نسبت ۷۰ درصد کتبی و ۳۰ درصد شفاهی) ملاک نهایی ارزیابی است.

۳-۴) رئیس کارگروه ارزیابی آزمون شفاهی موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز پس از برگزاری ارزیابی جامع (آزمون‌های کتبی و شفاهی)، نسبت به درج نمرات هر دو بخش کتبی و شفاهی به صورت مجزا در صورتجلسه ارزیابی جامع اقدام نماید و سپس صورتجلسه امضا شده توسط اعضای کارگروه به همراه اوراق امتحانی آزمون کتبی، از طریق معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، به معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه گردد.

ج) اعلام نتایج آزمون شفاهی در شیوه ارائه مقاله - آزمون شفاهی:

۴-۴) در صورت پذیرش مقاله/مقالات و معافیت دانشجو از آزمون کتبی؛ کل نمره ارزیابی جامع، مربوط به آزمون شفاهی خواهد بود.

۵-۴) رئیس کارگروه ارزیابی آزمون شفاهی موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز پس از برگزاری آزمون شفاهی، نسبت به درج نمرات در صورتجلسه ارزیابی جامع اقدام نماید و سپس صورتجلسه امضا شده توسط اعضای کارگروه، از طریق معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، به معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه گردد.

۶-۴) نتیجه نهایی ارزیابی جامع (شامل شیوه‌های کتبی یا کتبی - شفاهی و یا ارائه مقاله - آزمون شفاهی) باید حداکثر تا قبل از شروع نیمسال جدید، با تأیید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه در سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان) ثبت گردد.

تبصره: نتیجه ارزیابی جامع به صورت قبول (۱۶ و بالاتر) یا مردود (کمتر از ۱۶) در کارنامه تحصیلی دانشجو ثبت می‌شود و در میانگین نیمسال و کل بی‌اثر است.

ماده ۵: شرط قبولی در ارزیابی جامع

۱-۵) حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ و نمره حداقل ۱۴ در هر درس است. در صورت عدم کسب میانگین ۱۶، ارزیابی صرفاً یکبار دیگر تکرار خواهد شد.

تبصره ۱: چنانچه نمره میانگین ۱۶ احراز شده باشد، ولی حداقل نمره هر درس کسب نشده باشد، وی موظف به یک بار شرکت در امتحان درس یا دروسی خواهد بود که نمره کسب شده در آنها کمتر از ۱۴ است. در این حالت تکرار امتحان آن درس یا دروس، جزو همان نوبت ارزیابی جامع محسوب می‌شود.

تبصره ۲: در صورتی که دانشجو فقط در یک درس نمره بین ۱۲ تا ۱۴ را کسب کند، از شرکت در امتحان مجدد آن درس معاف خواهد بود.

۲-۵) در صورتی که دانشجو در دو نوبت ارزیابی جامع حدنصاب لازم را کسب نکند و یا به هر دلیل در موعد مقرر در امتحان جامع شرکت ننماید، با رعایت سنوات مجاز تحصیلی و موافقت شورای بررسی موارد خاص دانشگاه، باید در اولین ارزیابی جامع بعدی گروه شرکت نماید. چنانچه صلاحیت علمی دانشجو پس از ۳ بار شرکت در آزمون جامع احراز نگردد، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۳: جایگزینی نمره دانشجو در هر یک از دروس آزمون کتبی و شفاهی نوبت اول، برای ارزیابی نوبت دوم یا نوبت‌های دیگر، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۶: در سایر موارد اجرایی، با حفظ اصول آیین‌نامه دوره دکتری تخصصی و رعایت مفاد این شیوه‌نامه، نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین کننده است.

ماده ۷: مسئولیت نظارت بر حسن اجرای مفاد این شیوه‌نامه، بر عهده معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

بخش چهارم: ضوابط و مقررات پژوهشی

ماده ۱۶. گذراندن موفقیت‌آمیز ارزیابی جامع و تصویب طرح پیشنهادی رساله در گروه آموزشی شرط لازم برای شروع فعالیت‌های پژوهشی در دوره دکتری تخصصی است.

شیوه‌نامه فعالیت‌های دوره پژوهشی دانشجویان دکتری

مقدمه

این شیوه‌نامه، به منظور تشریح الزامات و مراحل انجام فعالیت‌های دوره پژوهشی دانشجویان دکتری - که بلافاصله بعد از گذراندن دوره آموزشی و موفقیت در ارزیابی جامع آغاز می‌شود - در ۴ بخش تنظیم شده است.

بخش اول: تدوین و تصویب طرح پیشنهادی (پروپوزال) رساله

ماده ۱: مراحل و شرایط تدوین و تصویب طرح پیشنهادی (پروپوزال) رساله دوره دکتری به شرح زیر است:

۱) دانشجو موظف است حداکثر تا قبل از ارزیابی جامع، با نظر گروه آموزشی مربوط، استاد راهنما و موضوع کلی رساله را برای تصویب در شورای تخصصی گروه آموزشی به مدیر گروه تخصصی پیشنهاد نماید.

۲) دانشجو موظف است با هماهنگی استاد راهنما، طرح پیشنهادی خود را در قالب فرم مصوب تنظیم کند و پس از تصویب عنوان در شورای تخصصی گروه آموزشی و شورای دانشکده و استعلام از سامانه اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، آن را برای ارائه درخواست دفاع از طرح پیشنهادی به مدیر گروه تخصصی تحویل دهد.

تبصره: شورای دانشکده، طرح پیشنهادی را از منظر رعایت سیاست‌های پژوهشی دانشگاه، دانشکده و گروه تخصصی بررسی می‌نماید.

۳) پس از تصویب درخواست دفاع از طرح پیشنهادی در شورای تخصصی گروه، دانشجو موظف است هماهنگی‌های لازم برای برگزاری جلسه دفاع را انجام دهد. جلسه دفاع از طرح پیشنهادی با حضور استادان راهنما و مشاور، یک داور داخلی و حداقل یک داور خارج از دانشگاه (داوران با حداقل مرتبه علمی استادیاری) و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسمیت می‌یابد.

۴) در صورت تصویب نهایی طرح پیشنهادی در جلسه دفاع از طرح پیشنهادی، فرم و مستندات مربوط، پس از انجام اصلاحات مورد نظر اعضای جلسه دفاع، با تأیید استاد راهنمای اول (اصلی)، در سامانه جامع آموزشی دانشگاه و سامانه اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) بارگذاری شود. در صورت عدم تصویب، حداکثر بعد از ۲ ماه، جلسه مجدد دفاع از طرح پیشنهادی با شرایط ذکر شده در بند ۳ برگزار گردد.

تبصره: دانشجو موظف است حداکثر تا پایان نیمسال پنجم تحصیلی، طرح پیشنهادی مصوب را در سامانه جامع آموزشی دانشگاه و سامانه اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت کند.

بخش دوم: ارائه گزارش پیشرفت رساله

ماده ۲- دانشجو موظف است پس از تصویب نهایی طرح پیشنهادی، با رعایت موارد ذیل، گزارش پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی خود را در قالب فرم‌های مصوب تهیه و ارائه دهد.

۱) در هر نیمسال تحصیلی / ۶ ماه از زمان تصویب طرح پیشنهادی، گزارش کتبی پیشرفت رساله را با تأیید استاد/ استادان راهنما به دانشکده تحویل نماید. ثبت نام دانشجو در هر نیمسال تحصیلی منوط به ارائه این گزارش است.

۲) به تشخیص استاد/ استادان راهنما، باید حداقل یکی از گزارش‌های ۶ ماهه در قالب سمینار و با حضور استادان راهنما و مشاور، حداقل یک داور داخلی و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه شود. لازم است حداقل یکی از جلسات سمینار با حضور دانشجویان هم رشته دانشجو برگزار شود. نتیجه ارزیابی جلسات سمینار، به یکی از دو صورت ادامه فعالیت پژوهشی دانشجو یا تکرار سمینار خواهد بود.

۳) پیگیری برگزاری سمینار/ سمینارها با دانشجو و هماهنگی با گروه تخصصی مربوط است.

۴) نتیجه ارزیابی گزارش‌های پیشرفت رساله و سمینارهای مرتبط، باید حداکثر تا پایان همان نیمسال تحصیلی، توسط استاد راهنمای اول (اصلی) به صورت منظم در سوابق پژوهشی دانشجو ثبت شود.

۵) دانشجو حداقل ۴ ماه پس از برگزاری موفق سمینار/ سمینارها، مجاز به ارائه درخواست برگزاری جلسه پیش‌دفاع رساله خواهد بود.

۶) لازم است مستندات مراحل فوق برای هر دانشجو، در دانشکده مربوط نگهداری شود.

بخش سوم: پیش‌دفاع و دفاع از رساله

ماده ۳- مراحل و شرایط برگزاری جلسات پیش‌دفاع و دفاع از رساله دوره دکتری به شرح زیر است:

۱) به منظور برگزاری جلسه پیش‌دفاع، دانشجو موظف است مدارک زیر را به گروه تخصصی تحویل نماید:

- گزارش کامل رساله به همراه تأییدیه استادان راهنما و مشاور
- تکمیل فرم تأیید رساله و بلامانع بودن برگزاری جلسه پیش‌دفاع توسط داوران داخلی و خارجی
- گواهی شرکت در حداقل ۲ جلسه دفاع از رساله یا سمینار مربوط به سایر دانشجویان هم رشته
- تکمیل فرم مجوز پیش‌دفاع رساله
- گواهی پذیرش قطعی یک مقاله ISI یا علمی مستخرج از رساله (در چارچوب ضوابط مندرج در تبصره‌های ذیل «بند د» همین ماده)
- تأییدیه رعایت چارچوب گزارش رساله توسط معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه
- سایر مستندات مربوط به دستاوردهای پژوهشی

۲) برای اخذ مجوز پیش‌دفاع باید موارد زیر در فرم مربوط تکمیل شود:

الف) تأیید استادان راهنما و مشاور مبنی بر اتمام نگارش رساله و آمادگی دانشجو برای برگزاری جلسه پیش‌دفاع

ب) تأیید کارشناس دانشکده مبنی بر ثبت نهایی تمامی نمرات، ارائه گزارش کتبی پیشرفت رساله و سمینار/ سمینارهای مربوط و بارگذاری تمامی تأییدیه‌های تحصیلی و آموزشی مورد نیاز، در سامانه جامع آموزشی دانشگاه

ج) تأیید مدیر گروه آموزشی مبنی بر اتمام مراحل آموزشی و بلامانع بودن برگزاری جلسه پیش‌دفاع رساله از نظر قوانین و مقررات آموزشی و معرفی داوران جلسه پیش‌دفاع

د) تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه مبنی بر کفایت دستاوردهای علمی و بلامانع بودن برگزاری جلسه پیش‌دفاع رساله از نظر قوانین و مقررات پژوهشی دانشگاه

تبصره ۱: اجازه پیش‌دفاع از رساله دانشجویان دکتری، منوط به ارائه گواهی پذیرش قطعی یک مقاله ISI یا علمی مستخرج از رساله، در نشریات معتبر با نظر شورای تخصصی گروه آموزشی، موافقت شورای دانشکده و تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه است.

تبصره ۲: در چاپ مقاله موضوع تبصره قبل، اولاً: نویسنده اول باید دانشجو و با وابستگی (affiliation) دانشگاه علم و فرهنگ باشد. ثانیاً: نویسنده مسئول تمامی مقالات باید استاد/استادان راهنمای داخلی باشد.

تبصره ۳: رشته‌های مشترک دانشگاه علم و فرهنگ با پژوهشگاه‌ها و پژوهشکده‌ها می‌تواند دارای دو وابستگی (affiliation) باشد.

توجه: صدور و تحویل هرگونه مدرک پس از دفاع از رساله؛ اعم از ریزنمرات تحصیلی، گواهی موقت فراغت از تحصیل و دانشنامه، منوط به ارائه اصل مقاله چاپ شده و تأیید معاونت پژوهشی دانشگاه می‌باشد.

ه) تأیید مدیر امور مالی دانشگاه مبنی بر بلامانع بودن انجام پیش‌دفاع

۳) دانشجو موظف است در جلسه پیش‌دفاع، با حضور حداقل ۳ عضو هیأت علمی (از بین ۲ داور داخلی و ۲ داور خارج از دانشگاه با مرتبه علمی استادیاری یا بالاتر) و نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه (به عنوان مدیر جلسه) و ترجیحاً بدون حضور استادان راهنما و مشاور، از نتایج رساله خود دفاع کند.

تبصره: داوران داخلی و خارج از دانشگاه ترجیحاً همان داوران جلسه دفاع از طرح پیشنهادی هستند، ولی به پیشنهاد مدیر گروه و تصویب شورای تخصصی گروه، می‌توان از داوران دیگر نیز استفاده کرد. یکی از داوران خارجی می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای انتخاب شود.

۴) ارزیابی جلسه پیش‌دفاع، به صورت کیفی شامل یکی از حالت‌های غیر قابل قبول یا قابل قبول خواهد بود. در صورتی که پیش‌دفاع دانشجو غیر قابل قبول ارزیابی شود، پس از حداقل ۳ ماه، جلسه پیش‌دفاع با همان ترکیب مندرج در بند قبل و با حضور استادان راهنما و مشاور تکرار خواهد شد.

۵) در صورتی که پیش‌دفاع دانشجو قابل قبول ارزیابی شود، دانشجو با رعایت سقف مدت مجاز دوره تحصیلی و سایر مقررات آموزشی و پژوهشی دانشگاه، با تأیید استاد/ استادان راهنما (در قالب فرم/ فرم‌های مصوب) و تأیید مدیرکل خدمات آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز است حداقل یک هفته پس از پیش‌دفاع، در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

۶) برای صدور مجوز دفاع از رساله، دانشجو موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:
الف) متن کامل رساله و گزارش همانندجویی رساله را در سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان) بارگذاری نماید.
ب) به همراه درخواست دفاع از رساله، برگ فهرست نکات پیشنهادی و اصلاحات اعلام شده در جلسه پیش‌دفاع، به همراه ارجاع به اصلاحات انجام شده در گزارش رساله و تأیید انجام اصلاحات توسط استاد/ استادان راهنما و همچنین گزارش همانندجویی رساله را به گروه تخصصی ارائه کند.

ماده ۴- جلسه دفاع با حضور هیأت داوران به شرح زیر تشکیل می‌شود:

۱- نماینده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه (به عنوان مدیر جلسه، بدون حق رأی)

۲- استاد/ استادان راهنما

۳- استاد/ استادان مشاور

۴- دو نفر از اعضای هیأت علمی گروه (به عنوان داور داخلی)

۵- دو نفر از اعضای هیأت علمی خارج از دانشگاه (به عنوان داور خارجی)

تبصره ۱: حداقل یک نفر از داوران خارج از دانشگاه باید عضو هیأت علمی با مرتبه علمی حداقل دانشیاری و بقیه داوران در مرتبه علمی حداقل استادیاری باشند. یکی از داوران خارجی می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای انتخاب شود.

تبصره ۲: تمامی داوران توسط مدیر گروه بر اساس سیاست‌های مصوب شورای تخصصی گروه آموزشی انتخاب می‌شوند.

تبصره ۳: در صورتی که یکی از استادان راهنما نتواند در جلسه دفاع شرکت کند، باید موضوع را حداقل ۴۸ ساعت قبل از جلسه دفاع از رساله به صورت کتبی به اطلاع معاونت دانشکده برساند. در هر حال، جلسه با حضور استاد راهنمای اول، تمامی داوران داخلی و خارجی و نماینده تحصیلات تکمیلی رسمیت دارد.

تبصره ۴: یکی از داوران داخلی می‌تواند همزمان به عنوان نماینده تحصیلات تکمیلی انتخاب شود.

بخش چهارم: نمره رساله

ماده ۵- سقف نمره رساله، ۲۰ است که بر اساس کیفیت فعالیت‌های علمی- پژوهشی انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله، براساس شاخص‌های مندرج در جدول زیر تعیین می‌شود:

شاخص‌های ارزیابی		سقف نمره پیشنهادی
کفایت رساله	محتوای پژوهش و نوآوری رساله	۷ نمره
	نحوه نگارش و تدوین محتوای رساله	۵ نمره
کیفیت ارائه نتایج و یافته‌ها (رعایت زمان‌بندی، نحوه و کیفیت پاسخ به سؤالات و ...)		۴ نمره
کیفیت انجام فعالیت‌های پژوهشی در طول دوره پژوهشی دکتری		۴ نمره

تبصره ۱: علاوه بر دستاوردهای ذکر شده در بند ۲- د ماده ۳ این شیوه‌نامه، با تأیید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه و در قالب فرم ارزیابی دستاوردهای پژوهشی، جمعاً تا سقف ۲ نمره به نمره کل رساله می‌تواند اضافه شود.

تبصره ۲: نمره کیفیت انجام فعالیت‌های پژوهشی براساس مستندات گزارش پیشرفت رساله (موجود در دانشکده مربوط)، توسط هیأت داوران در جلسه دفاع تعیین می‌شود.

ماده ۶- نمره رساله براساس میانگین نمرات هیأت داوران، محاسبه می‌شود.

ماده ۷- نتیجه ارزشیابی نهایی رساله به یکی از دو صورت زیر اعلام می‌شود:

الف: قبول با درجه عالی (۱۹ تا ۲۰)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹)، خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)

ب: مردود (کمتر از ۱۶)

تبصره ۱: در صورتی که ارزشیابی رساله به شرط انجام اصلاحات، پذیرفته اعلام شود، دانشجو موظف است حداکثر ۴ ماه بعد از دفاع رساله، اصلاحات را به طور کامل انجام دهد و پس از تأیید نهایی توسط هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع، نسخه الکترونیکی اصلاح شده به همراه گزارش سامانه اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) را در سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان) بارگذاری نماید.

تبصره ۲: چنانچه رساله دانشجو «مردود» ارزیابی شود، دانشجو می‌تواند با تأیید هیأت داوران طی حداکثر شش ماه با رعایت سقف مدت مجاز تحصیل، یک بار دیگر از رساله خود دفاع کند.

ماده ۸- مرجع تفسیر مواد این شیوه‌نامه، معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۹- هرگونه اصلاح و یا تغییر در مفاد این شیوه‌نامه با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

ماده ۱۷. دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اصلی به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیأت علمی مؤسسه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری و با تأیید گروه آموزشی تعیین می‌شود.

تبصره ۱: داشتن حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد برای استاد راهنما با مرتبه استادیاری ضروری است.

تبصره ۲: شرایط و نحوه انتخاب استاد راهنمای دوم (داخل یا خارج از مؤسسه) طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه انجام می‌شود.

استاد راهنمای دوم، با حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد، می‌تواند از خارج دانشگاه انتخاب شود.

تبصره ۳: انتخاب استاد/ استادان مشاور، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی، از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان حرفه‌ای مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو امکان‌پذیر است.

ماده ۱۸. دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و برای ادامه فعالیت‌های پژوهشی خود طبق آیین‌نامه مصوب وزارت در مدت مجاز تحصیلی با عنوان فرصت تحقیقاتی به یکی از مؤسسه‌های آموزش عالی داخلی یا خارجی سفر کند.

ماده ۱۹. دانشجو پس از تدوین رساله به شرط کفایت دستاوردهای علمی و چاپ یک مقاله علمی-پژوهشی مستخرج از رساله، با تأیید استاد/استادان راهنما مجاز است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره: هیأت داوران متشکل از تعداد سه عضو هیأت علمی (علاوه بر استادان راهنما و مشاور) با حداقل مرتبه استادیاری هستند که یک عضو از داخل و دو عضو نیز از خارج از گروه آموزشی انتخاب می‌شوند. یکی از داوران خارجی می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای انتخاب شود.

ماده ۲۰. نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به شرح زیر انجام می‌شود:

الف: مردود (کمتر از ۱۶)

ب: قبول با درجه خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹)، عالی (۱۹ تا ۲۰)

تبصره ۱: چنانچه ارزشیابی رساله مردود اعلام شود، با تأیید هیأت داوران، حداکثر یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا دوباره در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۲: دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از رساله خود با درجه قبولی دفاع کند، فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی به وی اعطا می‌شود.

دانشجو در موارد زیر از ادامه تحصیل محروم خواهد شد:

۱- دانشجو در هریک از نیمسال‌های تحصیلی، بدون عذر موجه به تشخیص معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، ثبت‌نام نکند.

۲- میانگین کل نمرات درسی گذرانده (با رعایت تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۱۱) کمتر از ۱۶ باشد.

۳- صلاحیت علمی دانشجو برای ادامه فعالیت پژوهشی پس از دو بار شرکت در ارزیابی جامع احراز نشود.

۴- رساله دانشجو (با رعایت تبصره ۱ ماده ۲۰)، «مردود» ارزیابی شود.

ماده ۲۱. تاریخ دانش‌آموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از رساله است.

تاریخ دانش‌آموختگی، تحت هیچ شرایطی قابل تغییر نیست.

بخش پنجم: ضوابط و مقررات نظارت بر اجرای آیین‌نامه

ماده ۲۲. چنانچه دانشجو در حین تدوین رساله اقدام به تخلف علمی (دستبرد ادبی، جعل، تقلب، رونوشت‌برداری) کند و این موضوع طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه برای مؤسسه اثبات شود، مطابق با قوانین و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب اقدام خواهد شد.

تبصره: احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام رساله، منجر به ابطال مدرک تحصیلی وی خواهد شد.

ماده ۲۳. ضوابط مربوط به بررسی و تصویب طرح پیشنهادی برای انجام رساله دکتری، حذف تمام دروس یک نیمسال تحصیلی، حضور و غیاب دانشجو، مرخصی تحصیلی، انصراف از تحصیل، تقویم آموزشی، چگونگی ثبت و اعلام نمره، تصمیم‌گیری در موارد خاص و سایر موارد اجرایی این آیین‌نامه بر اساس شیوه‌نامه اجرایی مصوب مؤسسه و اصول مندرج در این آیین‌نامه انجام می‌شود.

۱- درخواست حذف درس / دروس یک نیمسال تحصیلی در صورت نظر مساعد مدیر گروه آموزشی، در شورای آموزشی دانشکده مربوطه بررسی و تصمیم‌گیری می‌شود.

۲- در صورت حذف درس با نظر شورا (به هر دلیل) دانشجو موظف است برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین، هزینه مربوطه به آن را بر اساس شهریه دروس دکتری در همان سال پرداخت نماید.

۳- در موارد خاص که دانشجو عذر موجه داشته باشد، به شرط دارا بودن سنوات تحصیلی، پس از تأیید استاد راهنمای اول (اصلی)، شورای تخصصی گروه آموزشی، شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، می‌تواند از حداکثر دو نیمسال مرخصی تحصیلی یا حذف نیمسال با احتساب در سنوات تحصیلی استفاده کند.

۴- درخواست مرخصی تحصیلی باید پیش از آغاز انتخاب واحد به آموزش دانشکده مربوطه ارائه شود. در صورتی که دانشجو سنوات تحصیلی نداشته باشد نیز شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز به بررسی خاص بودن وضعیت دانشجو و ارسال درخواست به شورای بررسی موارد خاص دانشگاه است.

۵- درخواست مرخصی تحصیلی در نخستین نیمسال تحصیلی مجاز نیست.

۶- دانشجوی منصرف از تحصیل چنانچه در دوره آموزشی باشد، تا یک ماه پس از انصراف امکان بازگشت به تحصیل را دارد، ولی چنانچه در دوره پژوهشی باشد، با نظر استاد راهنمای اول (اصلی) و مدیر گروه حداکثر تا دو ماه پس از تاریخ انصراف، امکان بازگشت به تحصیل را خواهد داشت.

۷- استاد هر یک از دروس دوره دکتری موظف است نمره درس مربوط را حداکثر تا دو ماه بعد از زمان برگزاری امتحان و درس سمینار را حداکثر سه ماه بعد از پایان امتحانات همان نیمسال از طریق سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان) اعلام و قطعی نماید. در غیر این صورت، ثبت نمره منوط به اعلام کتبی استاد، مبنی بر علت تأخیر در ارسال نمره، به مدیر گروه تخصصی است.

۸- تغییر نمره دانشجو پس از ثبت قطعی نمره درس در سامانه جامع آموزشی دانشگاه (سامانه گلستان)، امکان‌پذیر نیست.

ماده ۲۴. مسئولیت حسن اجرای این آیین‌نامه و پاسخگویی قانونی مترتب بر آن، بر عهده مؤسسه است.

ماده ۲۵. نظارت بر حسن اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاونت آموزشی وزارت است.

مسئولیت نظارت بر حسن اجرا و تفسیر مفاد شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه، بر عهده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۲۶. این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۲۶ ماده و ۱۵ تبصره در جلسه شماره ۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی به تصویب رسید و اجرای آن برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ و پس از آن الزامی است.

بند‌های شیوه‌نامه اجرایی ذیل مواد این آیین‌نامه که در داخل کادرهای مجزا درج شده است، در جلسات مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۳۰، ۱۴۰۱/۰۴/۲۵ و ۱۴۰۱/۰۵/۰۱ کمیته منتخب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به تصویب نهایی رسید و جایگزین شیوه‌نامه قبلی گردید و از تاریخ تصویب برای دانشجویان دوره دکتری تخصصی ورودی سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ و پس از آن لازم‌الاجراست. این شیوه‌نامه پس از ۵ سال از تاریخ تصویب، مورد بازنگری مجدد قرار خواهد گرفت.